

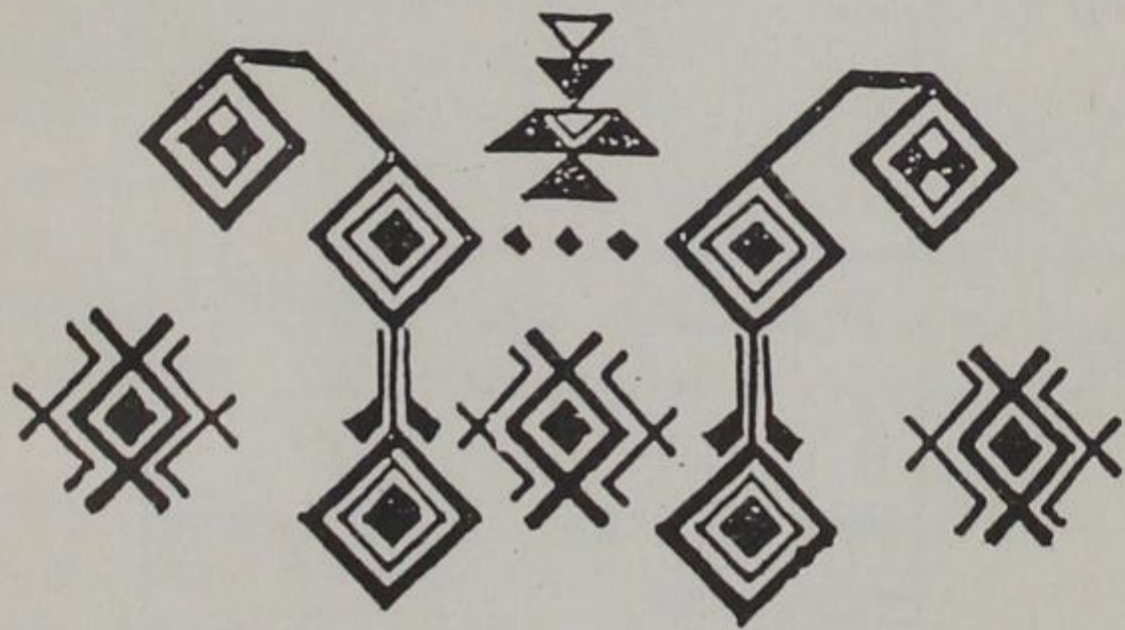
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΉΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΉΠΕΙΡΩΤΙΚΟ
ΉΠΕΡΟΧΟΤΙΟ

ΉΩΑΝΝΙΝΑ 1990

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΉΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΉΠΕΙΡΩΤΙΚΟ
ΉΠΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΉΩΑΝΝΙΝΑ 1990

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΤΟΜΟΣ ΙΒ΄

Ίωάννινα 1990

Σύνταξη

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΒΛΑΧΟΣ

Έξωφυλλο

ΒΑΣΙΛΗΣ ΧΑΡΙΣΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ. *Αγρ. 28631*

ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ *5/11/92*

ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.

Τιμή τεύχους Δρχ. 1.000

ΚΩΣΤΑ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

ΤΟ ΣΟΥΡΓΟΥΝΙ ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑ ΣΤΕΡΓΙΟΥ

(Διήγημα)

Στο πανηγύρι της Φανερωμένης, έμπα του Σεπτέμβρη, που γίνονται και τα σταφύλια, γύρισε από την εξορία, «το σουργούνι», που τον έκλεισαν οι Τούρκοι κάτω στο Μπεράτι, ό μπάρμπα Στέργιος.

Και, στον αυλόγυρο της εκκλησιάς στο χορό, μπήκε και ο μπάρμπα Στέργιος πλυμένος και αλλαγμένος με την άσπρη του φουστανέλλα και τα φουντωτά τσαρούχια.

Μεγάλος ο κύκλος του χορού και με το στανιό κρατιώνταν στα ποδάρια του, αδύνατος από το σουργούνι και την κακοπάθια, δυό χρόνια ακέρια. Εσφιγγε τα χέρια του βλάμη του Αποστόλη, όσο να του έρθει η σειρά. Πρώτοι χόρευαν οι Αρβανίτες της «κοσιάδας» και στον κάθε γύρο του χορού, έριχναν και από μια ντουφεκιά:

- «Πλιούμ νε κοκ Κρομμύδα» φώναζαν. Εκείνες τις μέρες είχε βαρέσει τους Τούρκους κάτω στην Κρετσούνιστα ο Κρομμύδας του Κομιτάτου και τα Τούρκικα τ' αποσπάσματα γύριζαν από βουνό σε βουνό να του πάρουν το κεφάλι.

Ο μπάρμπα Στέργιος - πρώτος ξάδερφος του πάππου μου - με την άσπρη φουστανέλλα και τα κόκκινα τσαρούχια και το μαύρο αντάρτικο σκούφο γυρισμένο προς τα δεξιά του κεφαλιού, μπαίνει τώρα πρώτος στο χορό. Τον κρατάει σφιχτά ο βλάμης του και συνεξόριστος ο Αποστόλης ο Γιαννιώτης, τσαρουχάς από την Καραβατιά.

Ψηλός και αδύνατος, κίτρινο σαν το κερι το μούτρο του. Δυό αυλακιές ίσκιωναν τα μάγουλα από ψηλά από τα ματόφρυδα ως κάτω στα τσαγούλια του. Τα πόδια του αδύνατα, σφιγμένα στα τελζούκια και το περήφανο κορμί του είχε λίγο καμπουριάσει.

Όλοι γύρω από τον κύκλο του χορού ανασήκωσαν τα κεφάλια τους να τον ιδούν στο χορό. Ήξεραν οι χωριανοί και οι ξενοχωρίτες, τί καλός χορευτής ήταν. Οι γυναίκες ορθές στάθηκαν και τον κοίταξαν και ανάμεσα σ' αυτές, οι παλιές αγαπητικιές του.

Οι γύφτοι, δοκιμάζουν τα όργανά τους, γιατί τον ήξεραν το Στέργιο τι καλός χορευτής ήταν και το χειρότερο τι αράθυμος, σκυλί παραδομένο γίνονταν απάνω στο χορό. Λίγο αν δεν έπαιζαν καλά, τους καταλάβαινε. Αγρίευε και τους αγριοκοίταζε. Δεν ήταν και λίγες φορές που τους βάρεσε με την κλί-

τσα απάνω στο χορό. Μια φορά μάλιστα παλιότερα, που ήταν μεθυσμένος, όπως του χάλασαν το παίξιμο, άρπαξε τον Τάσιο γύφτο και τον χτύπαε με το ντέφι του στο κεφάλι. Και ο καημένος ο γύφτος, τον παρακάλαε να τον βαρεί με τα χέρια, να μη του τσακίσει το όργανο.

Οι γύφτοι ορθοί, έτοιμοι να πάρουν την παραγγελιά του. Παράγγειλε τη «Σαμαντάκα». Έβγαλε από τον κόρφο του τη σακούλα, γιομάτη παράδες. Είχε πουλήσει προχτές η γυναίκα του η Ρούσιω το βοϊ στον Οβριό το χασάπη στο Κουρμανιό! Πήρε από τη Ρούσιω, όσα περίσσεψαν από το γιατρό, τα βοτάνια που του αγόρασε και από τα ψώνια του πανηγυριού. Η θειά η Ρούσιω, τα είχε κρύψει στην κασέλα, δεν ήθελε να του τα δώσει. Ήξερε πως στο χορό που θα μπει, θα του τα πάρουν όλα οι γύφτοι. Σήκωσε το χέρι να τη βαρέσει. Αυτή έκλαιε. Τον παρακάλεσε να τους λυπηθεί: Το σπίτι, τα παιδιά που τάχουν ξυπόλυτα. Μπαίνουν τ' αγκάθια στα ποδάρια τους.

- Εγώ Ρούσιω, τούτο το χορό στο πανηγύρι της Φανερωμένης, δυό χρόνια στο Μπεράτι, τον έφερνα στον ύπνο και στον ξύπνο μου και νταγιάντησα στο σουργούνι.

Της άφηκε τρία μετζίτια και τ' άλλα τα πήρε και τ' άριξε στη σακούλα του.

Και τώρα, πρώτος στο χορό. Πήρε από ένα δίγροσο και το κόλλησε στους δυό οργανοπαίχτες, το κλαρίνο και το βιολί.

- Για να μην έχομε τσακωμούς και γελάει ο κόσμος, σας πληρώνω από την αρχή. Παίξτε καλά, γιατί αν ιδώ ζαβολιές θα σας τσακίσω το κεφάλι.

- Ο,τι θέλει ο Στέργιος.

Άρχισε το χορό αργά, με τους πρώτους ήχους του βιολιού. Είδε πως τον δυσκόλευαν τα τσαρούχια και τα πέταξε από τα ποδάρια του στην άκρη.

Ακολουθεί το κλαρίνο. Ήχος γλυκός, κυματιστός, σαν να είναι πουλί που παίζει με τις φτερούγες του και χτυπάει ρυθμικά τον αέρα.

Τα πόδια αλλάζουν το ένα το άλλο, ανάλαφρα, λίγο πηδηχτά, σχηματίζοντας καμπυλωτά δοξάρια.

Το δεξί του χέρι απλώνεται κυματιστό, σα μάνας που χαϊδεύει στο στρώμα το παιδί της να ξυπνήσει. Το κορμί του γέρνει πότε προς το δεξί μέρος και πότε προς το ζερβί κοιτάζοντας χαϊδευτικά τη Γης και στο πρόσωπό του δείχνεται μια λυπημένη τρυφερότητα.

Ο γύφτος με το λαβούτο και ο άλλος με το ντέφι, ορθοί και οι δυό, χτυπάνε πολύ σιγανά και ρυθμικά, έτσι όπως κάνει η μάνα σκυμένη στη σαρμανίτσα να μη τρομάξει το κοιμισμένο της παιδί.

Τώρα παίρνει την πρώτη σειρά στο παίξιμο το κλαρίνο και ακολουθεί το βιολί. Με το χέρι το δεξί, ανοιχτή την απαλάμη, ο μπάρμπα Στέργιος οδηγεί τους ήχους του κλαρίνου και του βιολιού. Ο ρυθμός γίνεται αργόσυρτος και τα πόδια του περνούν απάνω από τη γη, πότε το ένα - πότε το άλλο, στέκονται λίγο στον αέρα, σα να θέλουν να χαϊδέψουν τη γη, το κορμί του γέρνει προς τα

κάτω και στο πρόσωπό του στα μάτια του λαμπαδιάζει ένα πάθος ερωτικό προς το γυμνό σώμα που περιμένει, είναι έτοιμο να δεχτεί το αρσενικό σμίξιμο.

Εδώ είναι το τέλος της ερωτικής ένωσης. Το ντέφι και το λαβούτο αρχίζουν με ήχους δυνατούς και γλήγορους να ξυπνούν το αποκαμωμένο και υπνωτισμένο σώμα.

Και παρασέρνουν το χορευτή σε χορευτικούς ρυθμούς γλήγορους, πηδηχτούς. Τα πόδια χαρούμενα το ένα ακολουθεί το άλλο. Το κορμί τινάζεται ψηλά, το κεφάλι στρέφεται περήφανα προς τον κόσμο ολόγυρα και το δεξί χέρι από απλωμένη ερωτική παλάμη, γίνεται ένα αντρίκιο χούφτιασμα περηφάνειας και νίκης.

Ο Τάσιο γύφτος χτυπάει το ντέφι με δύναμη και ο άλλος με το λαβούτο λέει το τραγούδι με το στόμα.

Ο Γιαννιώτης φίλος της εξορίας, πλησιάζει και βγάζει από τη τσέπη του και κολλάει στους γύφτους από ένα μετζίτι.

Όλοι οι χωριανοί κοιτάζουν τον ξένο και ρωτάν ο ένας τον άλλο και μαθαίνουν τον τόπο του και τ' όνομά του.

Ο ένας από τους δυό ασκέρηδες τους Αρβανίτες, ενθουσιάζεται από το χορό του μπάριμπα Στέργιου, πάει δίπλα, τον πιάνει από το ζερβί χέρι και χορεύοντας μαζί του σηκώνει με τ' άλλο χέρι το ντουφέκι και ρίχνει ντουφεκιές.

Ακολουθεί αμέσως ο δεύτερος χορός που τον παράγγειλε ο Αποστόλης:

*«Με γέρασαν τα βάσανα
της φυλακής τα πάθια...»*

Τούτο το χορό πρώτη φορά τον χορεύει ο Στέργιος. Τώρα που γύρισε από την εξορία. Οι γύφτοι το ξέρουν, είναι παλιό τραγούδι.

Ο Στέργιος, προτού αρχίσουν, τους ζύγωσε και τους είπε πως θα το παίξουν. Τους έκανε με τα χέρια, πως τον θέλει τον ήχο. Τώρα φώναξε και το Γιαννιώτη συνεχόριστο να τον κρατήσει εκείνος στο χορό. Άρχισαν οι γύφτοι. Τον πρώτο λόγο έχει τώρα το κλαρίνο. Είναι ο Παντελής ο κλαριντζής μεγάλος μάστορας στα μοιρολόγια τ' αργόσυρτα.

Ο μπάριμπα Στέργιος αρχίζει... Τα πόδια του μόλις ανασηκώνονται, πάνε αργά, σχεδόν μονότονα, χωρίς να δείχνουν το πρώτο πάθος το ερωτικό για τη γη, του προηγούμενου χορού. Τώρα είναι το κορμί, τα χέρια, το κεφάλι που χορεύουν. Το σώμα, από τη μέση κι απάνω, πότε λυγάει και πότε καμπουριάζει, σαν να μη μπορεί να κρατηθεί και θέλει να πέσει βαριά στο χώμα και πάλι κάνει προσπάθεια να το σηκώσει ψηλά, που φαίνεται στο πρόσωπο, στα χείλια που σφίγγονται.

Και όταν μπορεί και ανασηκώνει ψηλά το κορμί, δείχνει τη χαρά του με τα δυό χέρια που τ' απλώνει σα φτερούδες πουλιού που κυματίζουν στον αέρα

και τα μάτια του δείχνουν μιαν άγρια χαρά για τη νίκη του ορθωμένου κορμιού.

Κι έτσι αργόσυρτα προχωρεί ο χορός. Ο ιδρωτας τρέχει, μουσκεύει το πρόσωπο. Ο φίλος του βγάζει από το λαιμό του το μαντήλι και του σφουγγίζει το πρόσωπο. Ο γύφτος με το λαβούτο αρχίζει με το στόμα το τραγούδι:

*«Γέρασα ο μαύρος γέρασα κι ασπρίσαν τα μαλλιά μου
Και με φωνάζουν γέροντα κι εγώ γέρος δεν είμαι.
Με γέρασαν τα βάσανα της φυλακής τα πάθια
δώδεκα χρόνους έκανα στις Σκόντρας τα μπουντρούμια
μου σάπισε το κορμάκι μου και το δεξί μου χέρι»*

Και σαν έφτασε ο γύφτος στο στίχο «μου σάπισε το κορμάκι μου και το δεξί μου χέρι», ο μπάρμπα Στέργιος, πεισματωμένος κάνει νόημα να σταματήσει και με το χέρι του τους δείχνει να πάρουν ένα χαρούμενο πηδηχτό χορό.

Στον πρώτο, στο δεύτερο γύρο το κορμί του μαζεύεται. Τα πόδια του λυγίζουν, έτοιμα να διπλωθούν στο χώμα. Το κορμί του καμπουριάζει σαν να κουβαλάει πέτρα βαριά στην πλάτη. Στο πρόσωπό του φαίνεται η προσπάθεια να κρατηθεί ορθός, να μη πέσει. Δαγκώνει τα χείλια, τα ματώνει για να μην ακουστεί βογγητό και ο λαιμός του σα θερισμένη καλαμιά λυγίζει και το κεφάλι ανεβοκατεβαίνει κουρασμένο.

Οι οργανοπαίχτες, κατάλαβαν πως κάτι δεν πάει καλά με το Στέργιο. Και αρχίζουν να παίζουν το χορευτικό αργά, για να ξεκουράσουν το χορευτή.

Ο Στέργιος κατάλαβε. Αγριεύει και με το δεξί του χέρι τους κάνει νόημα να συνεχίσουν με το γρήγορο πηδηχτό ρυθμό. Οι χωριανοί, οι ξενοχωρίτες πλησιάζουν, ζώνουν γύρω τον κύκλο του χορού για να ιδούν το Στέργιο στην προσπάθειά του να εξακολουθήσει το χορό. Ο ένας κοιτάζει τον άλλο και όλοι φοβούνται πως κάτι κακό θα συμβεί.

Και πραγματικά στον τρίτο, στον τέταρτο γύρο, ο μπάρμπα Στέργιος σωριάστηκε καταγής.

Με το πέσιμο μια φωνή ακούστηκε. Ήταν η Ρούσιω η γυναίκα του, που άνοιξε σπρώχνοντας τον κόσμο και ρίχτηκε απάνω του.

Ο Στέργιος, άνοιξε λίγο τα μάτια, την είδε. Έκανε με το χέρι σα νάθελε να της ειπεί να μη φοβάται, δεν είναι τίποτε και πάλι έκλεισε τα μάτια. Είχε λιποθυμήσει.

Πήραν οι χωριανοί μιά πόρτα σπασμένη από το κελί της εκκλησιάς, τον ακούμπησαν απάνω και κρατώντας τέσσερις νοματαίοι τον πήγαν στο σπίτι και τον ξάπλωσαν στο στρώμα. Το πανηγύρι κάτω στο μεσοχώρι κράτησε ακόμα, έως ότου πήρε η νύχτα και σκοτάδιασε.

- Λούλα, τούτην την ιστορία του μπάρμπα Στέργιου με τον τελευταίο του χορό στο μεσοχώρι του χωριού μας, στα 1908, όντας γύρισε από την εξορία με το σύνταγμα των Νεότουρκων, τη διηγούμαι να την ακούσεις εσύ και τα νέα παιδιά του χωριού.

- Και οπωσδήποτε Άλκη, έβαλες στη διήγηση πολλά δικά σου για τη χορευτική του τέχνη, την ποίηση του σώματος που εκφράζει το συναισθηματικό του κόσμο.

- Ακριβώς αυτό συνέβη. Εγώ δεν είχα γεννηθεί, όντας χόρευε ο μπάρμπα Στέργιος. Στις παραδόσεις του χωριού έμενινε και τούτη η ιστορία και όπως ξέρεις, οι θρύλοι και οι παραδόσεις στο στόμα του λαού ηρωοποιούνται, πλάθονται και γίνονται μύθοι, ποιήματα, δημοτικά τραγούδια.

Και διηγούμαι την ιστορία αυτή ιδιαιτέρως να την ακούσεις εσύ Λούλα, αφού σε καλωσορίσω που ήρθες από την Αθήνα στη γενέθλια προγονική Γη σου, για δύο λόγους:

Είσαι καλλιτέχνις, με καλές σπουδές και αναγνωρισμένο έργο και για τον δεύτερο και σπουδαιότερο λόγο, ο μπάρμπα Στέργιος ήταν αδερφός του μακαρίτη του πατέρα σου του Λάμπρου Λαξογιάννη.

- Τον θυμάμαι τον θείο Στέργιο Άλκη. Τον καιρό του Μεταξά είχαν κλείσει τον πατέρα μου στη φυλακή. Έμαθε στο χωριό το κακό που μας βρήκε ο παπούς ο Λαξογιάννης και έστειλε το θείο το Στέργιο στην Αθήνα, να τον ιδεί στη φυλακή. Μέναμε τότε στην Καισαριανή. Η μητέρα μου δούλευε στο εργοστάσιο του Ρετσίνα στη Λεύκα μεταξύ Κοκκινιάς και Πειραιά. Κι εγώ έμενα στο σπίτι με τη γιαγιά μου την κυρα - Μερσίνη τη Σμυρνια, από το Κορδελλιό.

Ήρθε στο σπίτι μας ο θείος ο Στέργιος και μείναμε το βράδυ. Φάγαμε, κοιμήθηκε στο σπίτι μας. Σπίτι ας την ειπούμε την προσφυγικιά παραγκούλα της Καισαριανής. Εμείς κοιμόμασταν ακόμα και ο θείος ο Στέργιος σηκώθηκε και βγήκε έξω στην αυλή, στο δρόμο ας τον ειπούμε καλύτερα.

- Βγήκα όξω στον κατάψυχο να πάρω αέρα, πλάνταξα μέσα κλεισμένος έλεγε στη γιαγιά μου.

Και τον άκουα να τραγουδάει κάποιο κλέφτικο τραγούδι. Ακούονταν το χτύπημα του ποδιών του καταγής και το σφύριγμα που ακολούθαε το τραγούδι.

Με κράτησαν από το σχολείο και με πήρε μαζί του στη φυλακή να ιδούμε τον πατέρα μου.

- Να πάρεις στη φυλακή και τη θυγατέρα του να την ιδεί ο ανεπρόκοπος, ο χαραμοφάης, μήπως τη λυπηθεί και υπογράψει δήλωση, πρόσταξε ο παπούς ο Λαξογιάννης στο χωριό. Πήγαμε στη φυλακή, στον Πειραιά οι δύο μας με το θείο το Στέργιο και είδαμε τον πατέρα, πίσω από τα σίδερα.

- Αδερφέ μου, του είπε ο θείος, ο πατέρας μου έδωσε γράμμα για σένα... Να κάνεις δήλωση.

- Ναι μπαμπά. Το διάβασα κι εγώ το γράμμα. Το κρατάω στα χέρια μου. Αυτά γράφει ο παπούς για σένα.

- Λούλα μου, να γράψεις του παπού στο χωριό, πως ο γιός του δε γίνεται ρουφιάνος.

- Μπαμπά τι θα ειπεί ρουφιάνος;

- Ξέρει, ο παπούς σου τι θα ειπεί. Εσύ έτσι να το γράψεις.

Ο θείος ο Στέργιος κούναε το κεφάλι και έβριζε τον πατέρα μου.

- Μπαμπά μου, θα γράψω στον παπού. Ο παπούς γράφει στο γράμμα, πως με περιμένει το καλοκαίρι να πάω στο χωριό.

- Να πας Λούλα με το θείο το Στέργιο. Να γνωρίσεις το χωριό του πατέρα σου, να παίξεις με τα ξαδέλφια σου. Έχεις να κάνεις κι εσύ στο σπίτι το Λαξογιαννεϊκό.

- Εγώ ήθελα και σένα μπαμπά, να πάμε οι δυό μας στο χωριό.

- Μπορεί να γίνει κι αυτό κόρη μου.

- Μπαμπά μου, σκύψε να σε φιλήσω.

Με σήκωσε αγκαλιά ο θείος ο Στέργιος να φιλήσω το μπαμπά μου.

- Μπαμπά μου, είναι τα σύρματα δε μπορώ να σε φιλήσω.

- Γι' αυτά τα σύρματα και τις αλυσίδες να σπάσουν μια μέρα, βρίσκομαι στη φυλακή Λούλα μου.

Ο πατέρας δεν έκανε δήλωση. Γυρίσαμε με το θείο Στέργιο στο σπίτι και την ίδια μέρα, ο θείος έφυγε στο χωριό.

Ακολούθησαν τα γεγονότα. Ο πόλεμος, η κατοχή, οι Γερμανοί στην Ελλάδα. Τον πατέρα μου τον εκτέλεσαν στο Σκοπευτήριο, δεν τον είδα άλλη φορά.

Το θείο το Στέργιο τον είδα για δεύτερη φορά στην Αθήνα, στα χρόνια της μαύρης κατοχής. Πείνα και θάνατος στην Αθήνα.

Ο παπούς στο χωριό ο γέρο Λαξογιάννης, έμαθε τα καθέκαστα και έστειλε πάλι για δεύτερη φορά στην Αθήνα το θείο Στέργιο. Έρθε στο σπίτι μας το καλοκαίρι του '42 με δυό γιομάτα σακούλια αλεύρι, φασόλια, φακές, δυό μπουκάλια λάδι και κομμάτια τυρί.

- Πάρτα και φεύγα για την Αθήνα να τους προφτάσεις ζωντανούς πρόσταξε ο παπούς. Γυρίζοντας να μου φέρεις στο χωριό την αγγονιά μου τη Σταυρούλα στο σπίτι. Κι έτσι για δεύτερη φορά στην Αθήνα, στο σπίτι μας στην Καισαριανή ο θείος ο Στέργιος.

Είδε κλεισμένη την πόρτα, τα παράθυρα και έβαλε φωνή τρομαγμένη, από το δρόμο.

Φοβήθηκε πως πεθάναμε από την πείνα.

- Νύφη, νύφη, έτσι φώναζε τη μαμά μου. Συμπεθέρα, συμπεθέρα, τη γιαγιά μου.

Ήμουν μόνη μου στο σπίτι. Άκουσα τη βροντερή φωνή, τη βαριά Ηπειρώτικη του θείου Στέργιου και άνοιξα την πόρτα.

- Είστε όλοι ζωντανοί;
- Είμαστε θείε μου, ελάτε μέσα.
- Η μαμά σου, η γιαγιά που είναι;
- Η μαμά πήγε για το συσσίτιο. Η γιαγιά ανέβηκε στο βουνό να μαζέψει λαχανίδες.

Έκανε το σταυρό του ο θείος ο Στέργιος και μ' άρπαξε στην αγκαλιά του, με σήκωσε ψηλά και άρχισε να χορεύει:

«Τρία παιδιά, τρία παιδιά κλεφτόπουλα...»

Ύστερα μ' ακούμπησε στον καναπέ και πήρε από τον τρουβά ένα καρβέλι σιταρένιο ψωμί.

- Έλα Σταυρούλα φάε, φάε και μου το ακούμπησε στην ποδιά μου.
- Θείε όλο αυτό είναι δικό μου;
- Όλο Σταυρούλα, όλο. Έχω κι άλλο για τη μητέρα σου, τη γιαγιά σου. Φάε να πάρεις δύναμη. Αύριο το πρωί φεύγουμε για το χωριό. Έχω λόγο με άνθρωπο δικό μας, σωφέρη που φεύγει για τα Γιάννινα, θα μας πάρει κι εμάς.
- Και τη μαμά μου, τη γιαγιά;
- Εσένα θα πάρω στο χωριό, έτσι είπε ο παπούς. Για τους άλλους θ' αφήσω τα δυό γιομάτα σακούλια. Και πάλι θα τους στείλουμε. Το ίδιο βράδυ, όχι το πρωί, με πήρε ο θείος ο Στέργιος και φύγαμε για το χωριό. Έμεινα όλη την Κατοχή.

* * *

- Ναι Λούλα αυτός ήταν ο θείος ο Στέργιος ο αδερφός του πατέρα σου. Παλικάρι, γλεντζές και χαροκόπος ως το τέλος της ζωής του.

Για το στερνό του ταξίδι για τον Αϊ-Δημήτρη που τον ξεκινήσαμε, ήρθε και ο γύφτος ο Γκερίμης με το κλαρίνο του. Ακολούθαε τελευταίος κατά την εκκλησιά παίζοντας ο Γκερίμης με το κλαρίνο του.

Οι χωριανοί θέλησαν να τον σταματήσουν.

- Έχω παραγγελιά από το Στέργιο να τον πάω τραγουδώντας τους είπε ο Γκερίμης.

- Αφήστε τον να παίξει τα τραγούδια του. Του άρεσαν πολύ. Μ' αυτά έκλεισε τα μάτια του, τους είπε η θειά η Ρούσιω η γυναίκα του.

ΚΩΣΤΑΣ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ